

A: Els membres de l'International Association of Health Policy
De: Vicenç Navarro

Estimats amics, col·legues i camarades,

És amb una enorme tristesa que he d'informar-los que un dels majors i millors éssers humans que hem tingut en aquest segle i en el passat, Giovanni Berlinguer, ha mort. Acabo de rebre una nota d'en Giuseppe Costa comunicant aquesta notícia. Giuseppe ja feia un temps que em mantenia al corrent de l'evolució de la perllongada malaltia i de la condició que va determinar la seva mort.

Molt poques morts m'han afectat tant com la d'en Giovanni. Era com un germà per a mi, i junts hem compartit moltes alegries i també moltes penes, incloent molts projectes i moltes lluites, durant tants anys. Vaig conèixer en Giovanni immediatament després d'Amsterdam, quan vam començar l'International Association of Health Policy. Va ser fa tant que ni tan sols recordo quan. Immediatament ens va ajudar a organitzar la primera reunió internacional de l'Associació en un dels edificis dels sindicats italians, i es va convertir en un dels fundadors i membre destacat de l'Associació. També vam viatjar junts a diversos països d'Amèrica Llatina, realitzant moltes de les reunions de l'Associació en aquest continent, en condicions gairebé de clandestinitat. Era quan el continent estava governat per moltes dictadures d'ultradreta - i a on ser un membre de l'International Association of Health Policy implicava un risc personal.

També el vaig convidar a venir als Estats Units, on va passar algun temps amb nosaltres, i va escriure un llibre molt entretingut i humorístic sobre aquesta experiència. Ell em va convidar amablement a assistir a reunions polítiques del PCI a Itàlia, demanant-me que parlés en algunes d'aquestes reunions inspiradores, cosa que vaig fer amb el meu pèssim italià, que ell sempre millorava tant en la narrativa com en el contingut. També vaig ser molt afortunat de poder conèixer de prop la seva dona, Giuliana. Càlida, amable i extremadament aguda i precisa en les seves percepcions. La Giuliana i en Giovanni estaven sempre tan units, tan afectuosos, que era una inspiració per a tots nosaltres. Visitaven Barcelona amb freqüència i ell solia parlar de les arrels catalanes de la seva família.

L'obra d'en Giovanni ha tingut una enorme influència en totes les àrees en què va treballar. Va combinar un fort compromís amb la justícia i la democràcia, d'una banda, amb una gran demanda de rigor per l'altra, una combinació que el va fer extremadament eficaç. També em va ajudar a establir l'*International Journal of Health Services*, que encara segueix funcionant i creixent. No podria haver fet aquesta revista internacional sense el seu suport i estímul. També va ser un dels fundadors del que avui s'anomena els "Determinants socials de la salut". El que es coneixia com a materialisme històric. Era veritablement eloqüent, mostrant que l'actual sistema econòmic capitalista creava molta malaltia.

Seguirà influint a través del seu treball, que hauria de ser llegit per tota aquella persona que es preocupi per la salut i el benestar de les poblacions. En Giovanni sempre estarà amb nosaltres, i sempre estarà on i quan hi hagi una lluita contra l'explotació, sigui quin sigui el tipus d'explotació. Ens ha enriquit amb la seva vida i sempre tindrem en Giovanni amb nosaltres. Ell és part de nosaltres mateixos i hem de honorar la seva vida.

Vicenç Navarro

Primer President de l'International Association of Health Policy
Barcelona, Espanya
Baltimore, Estats Units
7 d'abril, 2015